

DAVID G. WILLIAMSON

AL TREILEA
REICH

Cuprins

Mulțumiri	13
Cronologie	15
Dicționar biografic de personalități	21
Glosar	43
Hărți	57
Partea întâi INTRODUCERE	63
1. Dezbateri istorice	65
Poate fi cel de-al Treilea Reich „istoricizat“?	68
Partea a doua ANALIZE	71
2. Originile și ascensiunea național-socialismului	73
Rădăcinile ideologice	73
Reich-ul lui Bismarck: un incubator al ideologiei național-socialiste?	74
Revoluția germană, 1918-1919: un punct de cotitură care nu și-a mai atins ținta?	77
Adolf Hitler și formarea partidului NSDAP, 1919-1924	78
Renașterea Partidului Nazist, 1925-1930	81
Alegătorii Partidului Nazist, 1930-1932	85
Drumul spre putere, septembrie 1930-ianuarie 1933	86
3. Revoluția legală și consolidarea puterii, 1933-1934	91
Dizolvarea Reichstag-ului și alegerile din 5 martie 1933	92
„Revoluția maselor“ și actul de împuternicire	94
Procesul <i>Gleichschaltung</i>	96
Bisericile	100
Înfrângerea celei de a doua revoluții	101
4. Statul, Partidul și Führer-ul: guvernul germaniei naziste, 1933-1939	107

Ministerele și „autoritățile supreme ale reich-ului“, 1933-1938	107
Himmler și statul SS	109
Procesul de centralizare a Reich-ului	112
Serviciul public	113
Partidul	114
Rolul lui Hitler	117
5. Economia, 1933-1939	121
Crearea locurilor de muncă și redresarea economiei, 1933-1935	122
Agricultura	124
Mittelstand	126
Schacht și finanțarea reînarmării Germaniei	127
Planul de patru ani	129
Industriașii și planul de patru ani: învingători și învinși	131
Procesul de reînarmare și economia germană, 1937-1939	132
6. Comunitatea poporului: societatea germană și al Treilea Reich, 1933-1939	137
Activitatea ministerului Reich-ului pentru propagandă și iluminare populară	138
Educația și tineretul	140
Țărănimea	143
Femeile și familia	145
Clasa muncitoare	148
Supravegherea <i>volksgemeinschaft</i> -ului	152
Imagina mitică a lui Hitler ca factor de integrare	153
7. Statul rasial	155
Problema sănătății și politicile eugenice	155
„Asocialii“ și homosexualii	157
Țigani, minoritățile pe jumătate africane și minoritățile slave	158
Evreii	160
Germanii și evreii	165

8. Politica externă, 1933-1939	167
Prioritățile lui Hitler, 1933-1937	170
Operațiunea Anschluss	175
Distrugerea Cehoslovaciei	177
Criza poloneză și izbucnirea războiului	181
9. Germania, Europa și lumea, 1939-1945	185
Problema britanică, 1940-1941	186
Decizia de a ataca Uniunea Sovietică	188
De la războiul european la cel mondial, 1941-1945	190
Europa sub ocupație germană, 1939-1944	192
„Epurarea etnică“ și politica de colonizare a Europei de Est	198
Holocaustul	200
10. Frontul intern, 1939-1945	207
Dezintegrarea statului	207
Sporirea puterii partidului nazist și a SS-ului	208
Economia în timpul războiului	212
Raționalizarea alimentelor	215
Rezolvarea crizei forței de muncă în industriile de război	216
Impactul războiului asupra poporului german, 1942-1945	220
Sfârșitul regimului lui Hitler	222
Post-scriptum la cel de-al Treilea Reich: Guvernarea Dönitz	224
11. Opoziția germană	227
Mișcarea de rezistență și <i>Resistenz</i>	228
Opoziția bisericilor	229
Opoziția de stânga	232
Provocările culturii tinerilor	234
Rezistența elitelor militare și conservatoare	235
Drumul spre evenimentele din 20 iulie 1944	239
De ce nu a existat o revoluție germană în 1945?	241
Partea a treia ANALIZĂ FINALĂ	243
12. Privire retrospectivă asupra celui de-al Treilea Reich	245
Ascensiunea la putere a lui Hitler	245

Regimul nazist	246
Cât de „modern“ a fost cel de-al Treilea Reich?	248
Moștenirea lăsată de Germania nazistă	249
Partea a patra DOCUMENTE	253
Documentul 1 Natura fascismului	255
Documentul 2 Hermann Rauschning despre obiectivele nazismului, 1938	255
Documentul 3 Programul partidului	256
Documentul 4 Puterea lui Hitler ca orator	260
Documentul 5 Acționând conform Constituției	261
Documentul 6 Hitler în postura de salvator	262
Documentul 7 De ce a votat Partidul de Centru actul de împuternicire?	262
Documentul 8 Goebbels și Ministerul Reich-ului pentru propagandă și iluminare populară	263
Documentul 9 Discursul lui Hitler adresat guvernatorilor Reich-ului (<i>Reichsstatthalter</i>) în ziua de 6 iulie 1933	264
Documentul 10 Planurile lui Hitler pentru armată	265
Documentul 11 Papen îl pune în gardă pe Hitler în ziua de 17 iunie 1934	266
Documentul 12 Stilul de viață al lui Hitler	266
Documentul 13 „Cum să venim în întâmpinarea dorințelor Führer-ului“	267
Documentul 14 Hitler în viziune britanică	268
Documentul 15 Numărul șomerilor (în milioane)	268
Documentul 16 Planul de patru ani	269
Documentul 17 Realizările planului de patru ani, 1936-1942	271
Documentul 18 Produsul intern brut și cheltuielile militare din Germania, SUA și Anglia, 1933-1945	272
Documentul 19 Programă școlară pentru orele de istorie din perioada nazistă	273
Documentul 20 Liga fetelor germane	274
Documentul 21 Locul femeilor în statul nazist	275
Documentul 22 Statistică demografică	275

Documentul 23	Statul egalitar	276
Documentul 24	Negocieri salariale bazate pe principiul „Descurcă-te singur!”	276
Documentul 25	Relațiile de muncă și Gestapo-ul	277
Documentul 26	Impactul planurilor „Frumusețea muncii” și „Forță prin bucurie”	278
Documentul 27 (A)	Creșterea salariilor și a indexului costurilor de trai, 1929-1940	279
Documentul 27 (B)	Câștigul mediu brut pe oră în anumite industrii, 1935-1938	280
Documentul 28	Statul rasial din perspectiva lui Hitler	280
Documentul 29	Circulara emisă de Himmler referitoare la „pacostea țigănească”	282
Documentul 30	Hitler și evreii	282
Documentul 31	Hitler îi amenință pe evrei cu anihilarea	284
Documentul 32	Politica externă a lui Hitler formulată în <i>Mein Kampf</i>	284
Documentul 33	Memorandumul Hossbach	286
Documentul 34	Hitler analizează situația internațională, 22 august 1939	288
Documentul 35	Hitler dă ordinul pentru pregătirea unei ofensive împotriva URSS	289
Documentul 36	Unitățile <i>Einsatzgruppen</i>	290
Documentul 37	Tratamentul aplicat de germani prizonierilor de război ruși	291
Documentul 38	Politica de recolonizare a Poloniei	292
Documentul 39	Prioritățile rasiale ale lui Hitler	292
Documentul 40	Conferința de la Wannsee	293
Documentul 41	Comparație între eforturile de război depuse de englezi și cele depuse de germani	294
Documentul 42	Ineficiența mobilizării forței de muncă	294
Documentul 43	Războiul și consecințele sale negative asupra familiei	295
Documentul 44	Mișcarea swing	296

Documentul 45	Biserica Mărturisirii invocă a cincea poruncă, 1943	297
Documentul 46	Acte individuale de opoziție	298
Documentul 47	Opinia generalului Von Tresckow despre importanța opoziției	299
Documentul 48	Atitudini contradictorii manifestate față de Hitler în martie 1945	300
	Bibliografie suplimentară	303
	Referințe	313
	Index	321

Cronologie

1918

11 noiembrie Armistițiul.

1919

Ianuarie Se înființează la München Partidul Muncitoresc German (DAP).

6 aprilie Se formează la München republica „sovietică“.

28 iunie Tratatul de la Versailles.

1920

24 februarie DAP își schimbă numele în Partidul Muncitoresc German Național Socialist (NSDAP). Este anunțat programul de partid cu cele 25 de puncte ale sale.

31 martie Hitler părăsește armata.

1921

29 iulie Hitler devine președintele NSDAP.

1923

11 ianuarie Începe ocuparea regiunii Ruhr de către trupele franceze.
august Germania pierde controlul asupra monedei naționale: hiperinflație.

8-9 noiembrie Puciul eșuat de la München.

23 noiembrie Interzicerea Partidului Comunist (KPD) și a NSDAP.

1924

1 aprilie Hitler este condamnat la cinci ani de închisoare.

9 aprilie Este anunțat Planul Dawes.

20 decembrie Hitler este eliberat din închisoarea Landsberg.

1925

27 februarie Se reînființează Partidul Nazist.

25 aprilie Hindenburg este ales președinte.

1926

14 februarie Conferința de la Bamberg: Hitler restabilește controlul asupra NSDAP.

1928

28 iunie Se formează Marea Coaliție: NSDAP câștigă doar 12 locuri.

1929

9 iulie Naziștii și naționaliștii se opun împreună Planului Young.

24-29 octombrie Se prăbușește bursa din Statele Unite.

1930

30 martie Brüning devine cancelar al Reich-ului.

14 septembrie Alegeri în Reichstag: NSDAP câștigă 107 locuri.

1931

Februarie Numărul șomerilor ajunge la 5 milioane.

11 octombrie Se formează Frontul de la Harzburg.

1932

Martie-aprilie Alegeri prezidențiale: Hindenburg este reales președinte.

13 aprilie Interzicerea SA-ului și SS-ului.

1 iunie Papen devine cancelar.

14 iunie Interdicția impusă SA-ului și SS-ului este ridicată.

20 iulie Guvernul din Prusia este suspendat.

31 iulie Alegeri în Reichstag: NSDAP devine partid majoritar, deținând 230 de locuri.

13 august Hindenburg refuză să-l numească pe Hitler cancelar.

6 noiembrie Alegeri în Reichstag: NSDAP pierde 34 de locuri.

4 decembrie Schleicher devine cancelar.

1933

- 4 ianuarie Întâlnirea Papen-Hitler.
 30 ianuarie Hitler este numit cancelar.
 1 februarie Dizolvarea Reichstag-ului.
 27 februarie Incendierea clădirii Reichstag-ului.
 28 februarie Este promulgat Decretul pentru Protecția Poporului și a Statului.

 5 martie Alegeri în Reichstag: NSDAP câștigă 288 de locuri.
 23 martie Este adoptat Actul de Împuternicire.
 31 martie Prima Lege pentru Coordonarea Landurilor.
 7 aprilie Legea pentru Restaurarea Serviciului Public Profesionist.

 A Doua Lege pentru Coordonarea Landurilor.
 2 mai Sindicatele sunt dizolvate.
 6 mai Sunt anunțate planurile pentru înființarea Frontului German al Muncii.

 14 iulie NSDAP este declarat singurul partid politic legal.
 20 iulie Este ratificat Concordatul cu Biserica Catolică.
 13 septembrie Este înființată Asociația Produselor Alimentare.
 29 septembrie Legea Reich-ului pentru Fermele Moștenite.
 12 noiembrie Alegeri în Reichstag și referendum.
 30 noiembrie Înființarea Gestapo-ului.
 1 decembrie Este promulgată Legea pentru Asigurarea Unității Partidului și Statului.

1934

- 20 aprilie Himmler este numit Inspector al Gestapo-ului.
 17 iunie Discursul lui Papen de la Marburg.
 30 iunie „Noaptea cuțitelor lungi”: Röhm este ucis.
 20 iulie Sub conducerea lui Himmler, SS devine o forță independentă de SA.

 2 august Moartea lui Hindenburg. Hitler devine președinte, păstrând și funcția de cancelar.
 Schacht este numit ministru al Economiei.
 Septembrie Schacht introduce Noul Plan.

1935

- 13 ianuarie În plebiscitul din Saar majoritatea se declară în favoarea reunificării Germaniei.

16 iulie Este înființat Ministerul Bisericii sub conducerea lui Hans Kerrl.

15 septembrie Legile de la Nürnberg.

1936

7 martie Reocuparea militară a Renaniei.

4 aprilie Göring este numit în funcția de comisar însărcinat cu materiile prime.

17 iunie Himmler este desemnat șef al poliției germane.

18 octombrie Decretul pentru Executarea Planului de Patru Ani.

1937

30 ianuarie Reichstag-ul prelungește Actul de Împuternicire pentru încă patru ani.

14 martie Este publicată enciclica papală *Mit brennender Sorge*.

26 noiembrie Schacht demisionează din funcția de Ministru al Economiei.

1938

25 ianuarie Blomberg demisionează.

4 februarie Înfrângerea elitei conservatoare este marcată prin numirea lui Ribbentrop în funcția de Ministru de Externe; înlăturarea lui Fritsch din funcția de comandant suprem al armatei și preluarea conducerii forțelor armate de către Hitler.

5 februarie Ultima întrunire a Cabinetului Reich-ului.

11 martie Anexarea Austriei.

1-10 octombrie Ocuparea Regiunii Sudeților.

7-8 noiembrie *Reichskristallnacht*.

1939

21 ianuarie Schacht este demis din funcția de președinte al *Reichsbank*.

15 martie Ocuparea Boemiei.

25 martie Înscrierea în organizațiile Tineretului Hitlerist devine obligatorie pentru toți germanii cu vârsta cuprinsă între 10 și 18 ani.

23 august Tratatul de Neagresiune nazisto-sovietic.

27 august Este introdusă raționalizarea alimentelor.

- 1 septembrie Invadarea Poloniei.
 27 septembrie Fuzionarea dintre Poliția de Securitate și biroul Reichsführer-ului SS pentru formarea *Reichssicherheitshauptamt* (RSHA).

1940

- 9 aprilie Invadarea Danemarcei și a Norvegiei.
 10 mai Începe ofensiva împotriva Vestului.
 10 iunie Italia declară război Franței și Angliei.
 22 iunie Armistițiul franco-german.
 17-23 iunie URSS ocupă statele baltice.
 Iunie-septembrie Bătălia pentru Anglia.
 27 septembrie Pactul Tripartit.
 12 octombrie Invadarea Angliei este amânată.

1941

- 6 februarie Trupele germane sunt trimise în Africa de Nord sub conducerea lui Rommel.
 6 aprilie Germania invadează Iugoslavia.
 10 mai Hess fuge în Scoția.
 29 mai Martin Bormann este numit ministru.
 22 iunie Operațiunea Barbarossa.
 2 octombrie-
 5 decembrie Bătălia pentru Moscova.
 7 decembrie Japonezii atacă Pearl Harbour.
 11 decembrie Germania și Italia declară război Statelor Unite.

1942

- 20 ianuarie Conferința de la Wannsee
 8 februarie Speer devine Ministru al Armamentului.
 26-27 martie Primele transporturi spre Auschwitz cu emigranți evrei din Europa de Vest.
 28 martie RAF provoacă daune masive în Lübeck.
 22 aprilie Este înființat Consiliul Central de Planificare pentru alocarea materiilor prime și a proviziilor de energie.
 August Peste 200 000 de evrei sunt gazați în Chelmno, Treblinka și Belzec.
 Octombrie Trupele Axei sunt respinse la El Alamein.

1943

- 14-24 ianuarie Conferința de la Casablanca: Anglia și Statele Unite insistă asupra capitulării necondiționate a puterilor Axei.
- 27 ianuarie Decretul privind Mobilizarea bărbaților și femeilor pentru Apărarea Reich-ului.
- 31 ianuarie Armata a șasea germană capitulează la Stalingrad.
- 18 februarie Goebbels ține un discurs la Berlin despre războiul total.
- 12 mai Armatele Axei capitulează în Tunisia.
- 10 iulie Trupele aliate debarchează în Sicilia.
- 12 iulie Germanii abandonează ofensiva de la Kursk.
- 24-30 iulie Raidurile aeriene ale Aliatilorucid 30 000 de oameni la Hamburg.
- 26 iulie Mussolini este înlocuit cu generalul Badoglio.
- 20 august Himmler îl înlocuiește pe Frick în funcția de Ministru de Interne.
- 8 septembrie Trupele germane ocupă nordul Italiei.

1944

- ianuarie Gestapo-ul desființează Cercul de la Kreisau.
- 27 ianuarie Forțele sovietice ridică blocada impusă Leningradului.
- 6 iunie Debarcarea din Ziua Z.
- 13 iunie Începe campania de bombardare cu rachete V-1.
- 20 iulie Complotul de asasinare a lui Hitler dă greș.
- 30 august Forțele sovietice intră în București.
- 21 octombrie Orașul Aachen cade în mâinile trupelor americane.

1945

- 30 ianuarie Ultimul discurs al lui Hitler difuzat la radio.
- 25 aprilie Trupele americane și cele sovietice se întâlnesc pe Elba.
- 30 aprilie Hitler se sinucide. Dönitz devine cancelar.
- 7-8 mai Capitulara Germaniei.
- 23 mai Aliții dizolvă regimul lui Dönitz.